ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 30.03.2005
COM(2005) 105 τελικό

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΒΙΟΑΠΟΔΟΜΗΣΙΜΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΣΕ ΧΩΡΟΥΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΑΦΗΣ ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 1999/31/ΕΚ ΠΕΡΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΑΦΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

{SEC(2005) 404}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση αποβλέπει στην ενημέρωση των άλλων κοινοτικών θεσμικών οργάνων, των κρατών μελών και του ενδιαφερομένου κοινού, δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 1 της οδηγίας 1999/31/ΕΚ περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων, για τις εθνικές στρατηγικές που χαράσσουν τα κράτη μέλη για τον περιορισμό των ποσοτήτων βιοαποδομήσιμων αποβλήτων που κατευθύνονται στους χώρους υγειονομικής ταφής.

Στόχος της οδηγίας 1999/31/ΕΚ περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων[1] είναι η κατά το δυνατόν πρόληψη ή περιορισμός των ενδεχόμενων αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, ιδιαίτερα δε της ρύπανσης των επιφανειακών υδάτων, των υπογείων υδάτων, του εδάφους και του ατμοσφαιρικού αέρα καθώς και του περιβάλλοντος εν γένει, συμπεριλαμβανομένου του φαινομένου του θερμοκηπίου, καθώς και οιουδήποτε άλλου επακόλουθου κινδύνου για την υγεία του ανθρώπου, που έχει η υγειονομική ταφή αποβλήτων, καθόλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του χώρου υγειονομικής ταφής.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 της οδηγίας, τα κράτη μέλη οφείλουν να χαράσσουν εθνική στρατηγική για την εφαρμογή της μείωσης των βιοαποδομήσιμων αστικών αποβλήτων που προορίζονται για χώρους υγειονομικής ταφής, το αργότερο μέχρι τις 16 Ιουλίου 2003 και να κοινοποιούν στην Επιτροπή την εν λόγω στρατηγική. Οι στρατηγικές πρέπει να περιλαμβάνουν μέτρα για την επίτευξη των στόχων που ορίζονται στο άρθρο 5 παράγραφος 2, μέσω, ιδιαίτερα, της ανακύκλωσης, της λιπασματοποίησης, της παραγωγής βιοαερίου ή της ανάκτησης υλικών/ενέργειας.

Το άρθρο 5 παράγραφος 2 επιβάλλει τον περιορισμό των βιοαποδομήσιμων αστικών αποβλήτων που κατευθύνονται σε χώρους υγειονομικής ταφής σε ποσοστά

– 75% μέχρι τις 16 Ιουλίου 2006

– 50% μέχρι τις 16 Ιουλίου 2009 και

– 35% μέχρι τις 16 Ιουλίου 2016

βάσει της συνολικής ποσότητας βιοαποδομήσιμων αστικών αποβλήτων που παρήχθησαν το 1995 ή κατά το τελευταίο έτος πριν από το 1995 για το οποίο υπάρχουν τυποποιημένα δεδομένα της Eurostat.

Τα κράτη μέλη που διοχέτευσαν σε χώρους υγειονομικής ταφής ποσότητες που υπερβαίνουν το 80% των οικείων αστικών αποβλήτων το 1995, δύνανται να αναβάλουν την επίτευξη καθενός των στόχων κατά τέσσερα έτη κατά μέγιστο όριο.

Μέχρι τον Ιανουάριο του 2004, η Επιτροπή είχε γίνει αποδέκτης κοινοποιήσεων των εθνικών στρατηγικών της Αυστρίας, της Δανίας, της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιταλίας, της Ελλάδας, του Λουξεμβούργου, των Κάτω Χωρών, της Πορτογαλίας, της Σουηδίας, καθώς και περιφερειακών σχεδίων για την Αγγλία, την Ουαλλία, τη Σκωτία, τη Βόρειο Ιρλανδία, το Γιβραλτάρ, την Περιφέρεια της Φλάνδρας και την Περιφέρεια της Βαλλωνίας. Η Ιρλανδία και η Ισπανία δεν έχουν καταθέσει τις οικείες στρατηγικές. Η στρατηγική της Φινλανδίας

[1] ΕΕ L 182, 16.7.1999, σ. 1.

κατατέθηκε σε χρόνο που καθιστούσε αδύνατη την ενσωμάτωσή της στην παρούσα έκθεση. Επιπλέον, τα δέκα νέα κράτη μέλη όφειλαν να έχουν καταθέσει τις οικείες εθνικές στρατηγικές μετά την προσχώρησή τους. Η Επιτροπή θα συνεχίσει τις επαφές με τα εν λόγω κράτη μέλη, προκειμένου να έχει στη διάθεσή της πληροφορίες που καλύπτουν το σύνολο της Κοινότητας.

Η έκθεση συνθέτει τις κατατεθείσες στρατηγικές. Δεδομένου ότι δεν έχει προβλεφθεί τυποποιημένη μορφή εις ό,τι αφορά τις στρατηγικές, η μορφή και οι επιμέρους ρυθμίσεις των στρατηγικών που κατετέθησαν παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές. Η παρούσα έκθεση συνίσταται σε περιγραφή της τρέχουσας κατάστασης στα κράτη μέλη και των οικείων εθνικών στρατηγικών, καθώς και στην σύνθεση γενικών συμπερασμάτων. Η παρούσα έκθεση συνοδεύεται από ένα έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής το οποίο περιέχει μία πιο αναλυτική περίληψη των στρατηγικών και των στοιχείων που διαβίβασαν τα κράτη μέλη.

2. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ

Η Αυστρία έχει ήδη επιτύχει τον τελευταίο στόχο περιορισμού που προβλέπει το άρθρο 5. Η Αυστρία υπέχει νομική υποχρέωση χωριστής συλλογής των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων, τα οποία, στη συνέχεια, λιπασματοποιούνται. Τα απόβλητα συσκευασιών πρέπει επίσης να συλλέγονται χωριστά και να επαναχρησιμοποιούνται ή να ανακτώνται. Σε μεγαλύτερα κατασκευαστικά έργα, τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα πρέπει να διαχωρίζονται. Οι χώροι υγειονομικής ταφής μπορούν να δέχονται απόβλητα μόνον εφόσον αυτά έχουν υποστεί προεπεξεργασία μέσω αποτέφρωσης, προκειμένου να επιτυγχάνονται επίπεδα Ολικού Οργανικού Άνθρακα (TOC) κατώτερα του 5%, ή τα οποία έχουν υποστεί μηχανική βιολογική επεξεργασία.

Το Βέλγιο κατέθεσε περιφερειακές στρατηγικές για την Περιφέρεια της Βαλλωνίας και την Περιφέρεια της Φλάνδρας. Δεν έχει κατατεθεί στρατηγική για την Περιφέρεια Βρυξελλών.

Η ***Περιφέρερεια της Φλάνδρας*** ξεπερνά ήδη τον τελευταίο στόχο περιορισμού που ορίζει το άρθρο 5. Το Φλαμανδικό Σχέδιο Διαχείρισης των Αποβλήτων προβλέπει περαιτέρω μειώσεις, με την απαγόρευση της υγειονομικής ταφής ορισμένων αποβλήτων, όπως των μη ξεδιαλεγμένων οικιακών αποβλήτων, των αποβλήτων που συλλέγονται για σκοπούς ανάκτησης και του καύσιμου κλάσματος (με TOC άνω του 6%).

Η ***Περιφέρεια της Βαλλωνίας*** σχεδιάζει να επιτύχει τους στόχους μέσω του καθορισμού στόχων για τον περιορισμό της παραγωγής αστικών αποβλήτων, για τη συλλογική ανάκτηση των αποβλήτων και για την ανακύκλωση. Η χωριστή συλλογή οργανικών αποβλήτων προβλέπεται σε αποκλειστικά εθελοντική βάση. Πρέπει να κατασκευαστούν νέες εγκαταστάσεις για την παραγωγή μεθανίου από τα απόβλητα, για την λιπασματοποίηση και την ανάκτηση ενεργείας.

Η Δανία έχει ήδη επιτύχει τον τελευταίο στόχο περιορισμού, απαγορεύοντας την υγειονομική ταφή όλων των αποβλήτων που είναι κατάλληλα για αποτέφρωση.

Η Γαλλία έχει ήδη επιτύχει σε μεγάλο βαθμό τους στόχους για το 2006 και το 2009. Από το 2002 και μετά, μόνο τα "τελικά απόβλητα", δηλαδή τα απόβλητα των οποίων δεν είναι δυνατή η περαιτέρω επεξεργασία υπό τις παρούσες τεχνικές και οικονομικές συνθήκες, γίνονται δεκτά σε χώρους υγειονομικής ταφής. Η ανακύκλωση χαρτιού θα αυξηθεί λόγω των νέων στόχων ανάκτησης των αποβλήτων συσκευασίας. Η ανάπτυξη της χωριστής συλλογής

βιοαποδομήσιμων αποβλήτων έχει ενταχθεί σε πολλά περιφερειακά σχέδια διαχείρισης των αποβλήτων. Αρκετά περιφερειακά σχέδια διαχείρισης των αποβλήτων προβλέπουν την κατασκευή νέων μονάδων αποτέφρωσης.

Η Γερμανία θα επιτύχει τον τελευταίο στόχο περιορισμού εντός του 2005, όχι μόνο για τα αστικά απόβλητα, αλλά για όλα τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα. Η γερμανική νομοθεσία προβλέπει γενική υποχρέωση χωριστής συλλογής. Τα βιοαποδομήσιμα αστικά απόβλητα συλλέγονται χωριστά και λιπασματοποιούνται. Η απόβλητη ξυλεία δεν δύναται να διατεθεί σε χώρους υγειονομικής ταφής. Τα απόβλητα συσκευασίας συλλέγονται και ανακτώνται σε μεγάλο βαθμό, ενώ τα ποσοστά ανάκτησης προσεγγίζουν τα όριά τους. Από 1ης Ιουνίου 2005, οι χώροι υγειονομικής ταφής δύνανται να δεχθούν μόνο αστικά απόβλητα που έχουν υποστεί αποτέφρωση (TOC 3%) που υπέστησαν μηχανική βιολογική επεξεργασία (TOC 18%).

Η Ιταλία ήδη έχει επιτύχει τον στόχο του 2006. Μέσω οικονομικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένου οικολογικού φόρου, θα αυξηθεί η τιμή της υγειονομικής ταφής, γεγονός που θα οδηγήσει σε περιορισμό της υγειονομικής ταφής. Προβλέπεται αύξηση της χωριστής συλλογής οργανικών αποβλήτων, ιδίως στις περιοχές του ιταλικού νότου. Θα κατασκευαστούν νέες εγκαταστάσεις αποτέφρωσης. Ισχύουν απαγορεύσεις υγειονομικής ταφής για τα υψηλής και μέσης επικινδυνότητας ζωικά παραπροϊόντα και οργανικά υγειονομικά απόβλητα.

Η Ελλάδα εγκατέστησε σύστημα χωριστής συλλογής και ανάκτησης των αποβλήτων συσκευασίας. Θα κατασκευαστούν μονάδες βιομηχανικής επεξεργασίας και/ή ενεργειακής ανάκτησης, εφόσον αυτό είναι οικονομικά και τεχνικά σκόπιμο. Τα περιφερειακά σχέδια χρήζουν ενημέρωσης και περιλαμβάνουν τα μέτρα επίτευξης των στόχων περιορισμού που καθορίζονται στο εθνικό σχέδιο. Οι φορείς εκμετάλλευσης νέων και υφιστάμενων χώρων υγειονομικής ταφής οφείλουν να επιλύσουν το ζήτημα της προεπεξεργασίας των αποβλήτων.

Το Λουξεμβούργο εγκατέστησε διάφορα συστήματα για την χωριστή συλλογή των μαγειρικών αποβλήτων, των πράσινων αποβλήτων, του χαρτιού και της ξυλείας. Οι δύο χώροι υγειονομικής ταφής των αστικών αποβλήτων είναι εφοδιασμένοι με χωριστό κέντρο συλλογής και διαθέτουν εγκαταστάσης προεπεξεργασίας των αποβλήτων (κατατεμαχισμός, διαλογή, ομογενοποίηση, οργανική σταθεροποίηση).

Οι Κάτω Χώρες έχουν ήδη επιτύχει τον τελευταίο στόχο περιορισμού. Τα περισσότερα αστικά απόβλητα αποτεφρώνονται. Ενθαρρύνεται η εγχώρια λιπασματοποίηση. Έχουν καθοριστεί στόχοι για την χωριστή συλλογή των οργανικών αποβλήτων. Έχει απαγορευθεί η υγειονομική ταφή βιοαποδομήσιμων αποβλήτων που έχουν υποστεί χωριστή συλλογή. Η αποτέφρωση αποβλήτων εκτός των εγκαταστάσεων απαγορεύεται. Για την επεξεργασία των χωριστά συλλεγέντων βιοαποδομήσιμων αποβλήτων, οι προτιμώμενες λύσεις είναι η λιπασματοποίηση και η ζύμωση.

Η Πορτογαλία έχει καθορίσει στόχους για την αύξηση της χωριστής συλλογής αποβλήτων τροφίμων και κηπουρικής, αρχικά μόνο από την κύρια πηγή τους, όπως, π.χ., από εστιατόρεια, κυλικεία, υπεραγορές και, σε απώτερο στάδιο, από νοικοκυριά. Στο μέλλον, θα λιπασματοποιούνται μόνο τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα που έχουν υποστεί χωριστή συλλογή. Θα προαχθεί η λιπασματοποίηση στον χώρο της κατοικίας. Προβλέπεται η κατασκευή σειράς νέων κέντρων βιολογικής επεξεργασίας. Θα κατασκευασθεί, εξάλλου, μια τρίτη μονάδα αποτέφρωσης και εξετάζεται η επέκταση υφιστάμενων αποτεφρωτών. Έχουν καθοριστεί οι στόχοι εις ό,τι αφορά την ανακύκλωση του χαρτιού συσκευασίας. Εξετάζεται

δε η αύξηση των τελών υγειονομικής ταφής και η θέσπιση σταδιακών περιορισμών εις ό,τι αφορά την υγειονομική ταφή.

Η **Σουηδία** απαγόρευσε την υγειονομική ταφή των καύσιμων αποβλήτων και των οργανικών αποβλήτων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται για λόγους έλλειψης δυναμικότητας. Τα περισσότερα απόβλητα αποτεφρώνονται. Αυξάνεται το ειδικό βάρος της βιολογικής επεξεργασίας.

Το **Ηνωμένο Βασίλειο** αξιοποιεί τις δυνατότητες που παρέχει η σχετική με την υγειονομική ταφή οδηγία για να αναβάλει, κατά τέσσερα έτη, την επίτευξη των στόχων. Προκειμένου να επιτύχει τους στόχους, θα καθορισθούν, για τις αρμόδιες για τη διάθεση των αποβλήτων αρχές, ποσοστώσεις υγειονομικής ταφής των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων. Θεσπίζονται στόχοι για την ανάκτηση και ανακύκλωση των αποβλήτων συσκευασίας. Οι εν λόγω ποσοστώσεις δύνανται να αποτελέσουν το αντικείμενο εμπορίας. Έχουν αναπτυχθεί περιφερειακές στρατηγικές για την Αγγλία, τη Σκωτία, την Ουαλλία, τη Βόρειο Ιρλανδία και το Γιβραλτάρ.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

3.1. Στρατηγικές

Δώδεκα μόνο κράτη μέλη έχουν καταθέσει τις οικείες εθνικές στρατηγικές σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 της οδηγίας περί υγειονομικής ταφής. Δύο εκ των δώδεκα κρατών μελών έχουν καταθέσει τις εν λόγω στρατηγικές σε περιφερειακή βάση. Εις ό,τι αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο, έχουν κατατεθεί όλες οι περιφερειακές στρατηγικές. Για το Βέλγιο δεν έχει κατατεθεί η σχετική με την Περιφέρεια των Βρυξελλών στρατηγική.

Η προαγωγή της λιπασματοποίησης, της ανακύκλωσης χαρτιού και της ανάκτησης ενεργείας αποτελούν στοιχεία όλων των στρατηγικών. Οι περισσότερες στρατηγικές υπογραμμίζουν την ανάγκη της χρήσεως οργανικών αποβλήτων που υφίστανται διαλογή στην πηγή, προκειμένου να επιτύχουν λιπασματοποίηση καλής ποιότητας. Το επίπεδο εξειδίκευσης των στρατηγικών και μέτρων για την επίτευξη των στόχων εμφανίζει μεγάλες διακυμάνσεις. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν επιλέξει νομικώς δεσμευτικά μέτρα, ενώ άλλα επέλεξαν εθελοντικά μέτρα και πρωτοβουλίες.

Η Ελλάδα και το Ηνωμένο Βασίλειο θα αναβάλουν την επίτευξη των στόχων περιορισμού κατά τέσσερα έτη.

Η Αυστρία, η Δανία, η Γερμανία, οι Κάτω Χώρες και η Περιφέρεια της Φλάνδρας έχουν ήδη επιτύχει τους στόχους της οδηγίας ή έχουν ήδη λάβει τα αναγκαία μέτρα για την επίτευξή τους. Στην περίπτωση της Γερμανίας, το ζήτημα του επαρκούς δυναμικού επεξεργασίας δεν φαίνεται να έχει ακόμη επιλυθεί.

Για τη Σουηδία δεν έχουν κατατεθεί δεδομένα, πλην όμως είναι δυνατή η επίτευξη των στόχων εντός των επομένων ετών, εφόσον εφαρμοστούν με αυστηρότητα οι απαγορεύσεις υγειονομικής ταφής.

Η στρατηγική της Περιφέρειας της Βαλλωνίας προβλέπει τον καθορισμό γενικών στόχων περιορισμού και ανάκτησης των αποβλήτων, πλην όμως δεν κατατίθενται πληροφορίες για τα μέτρα επίτευξης των στόχων.

Η Γαλλία, η Ελλάδα και η Ιταλία δεν κατέθεσαν πληροφορίες για συγκεκριμένα μέτρα επίτευξης των στόχων που εντάσσονται στις οικείες στρατηγικές. Ως εκ τούτου, είναι δύσκολο να κρίνουμε κατά πόσον οι στρατηγικές θα επιτύχουν τις αναγκαίες αλλαγές.

Τα δεδομένα που κατέθεσε το Λουξεμβούργο δεν κρίνονται επαρκή για μια αξιολόγηση των ήδη επιτευχθέντων στόχων. Τα περιγραφόμενα στη στρατηγική μέτρα φαίνονται ικανά να εξασφαλίσουν την επίτευξη των στόχων.

Η στρατηγική της Πορτογαλίας περιέχει στοιχεία για τον προγραμματισμό εγκαταστάσεων επεξεργασίας και στόχους ανακύκλωσης και λιπασματοποίησης, πλην όμως δεν προσκομίζει στοιχεία για τα συγκεκριμένα μέτρα που ελήφθησαν προκειμένου να επιτευχθούν οι εν λόγω στόχοι.

Το σύστημα εμπορεύσιμων ποσοστώσεων του Ηνωμένου Βασιλείου, σε συνδυασμό με μέτρα αύξησης της ζήτησης ανακυκλωμένων προϊόντων, θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ικανοποιητικά αποτελέσματα, πλην όμως υπάρχει έλλειψη πληροφοριών για τον σχεδιασμό των εγκαταστάσεων, γεγονός που καθιστά δύσκολη την πρόβλεψη για την πρακτική επίτευξη των στόχων.

3.2. Γενική εικόνα

Η οδηγία περί υγειονομικής ταφής θεσπίζει στόχους περιορισμού της υγειονομικής ταφής, οι οποίοι πρέπει να έχουν επιτευχθεί σε ορισμένες ημερομηνίες και αφήνει την επιλογή των μέσων στα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή παρακολουθεί την εφαρμογή της οδηγίας για την υγειονομική ταφή και την πρόοδο των κρατών μελών προς την επίτευξη των στόχων περιορισμού που ορίζει η οδηγία.

Στις οικείες ανά τριετία εκθέσεις για την εφαρμογή της οδηγίας περί υγειονομικής ταφής, τα κράτη μέλη οφείλουν να καταθέτουν στοιχεία για τις ποσότητες βιοαποδομήσιμων αποβλήτων που κατευθύνονται ετησίως στους χώρους υγειονομικής ταφής, για την περίοδο αναφοράς. Οι εκθέσεις αυτές θα δείξουν κατά πόσον οι στρατηγικές είναι επιτυχείς και οι στόχοι επιτυγχάνονται. Οι πρώτες εκθέσεις που καλύπτουν τα έτη 2001 έως 2003 αναμένονταν για τον Σεπτέμβριο του 2004. Στη συνέχεια, η Επιτροπή θα υποβάλει την έκθεσή της τον Ιούνιο του 2005. Ωστόσο, τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν καθυστερήσει στην υποβολή των οικείων εκθέσεων. Τα συμπεράσματα για την επίτευξη, ή μη, του στόχου του 2006, θα συναχθούν μετά τη δεύτερη έκθεση, που θα καλύπτει τα έτη 2004 έως 2006.

Μετά από ανάλυση των στρατηγικών, δεν είναι σαφές κατά πόσον θα επιτευχθούν οι στόχοι περιορισμού της υγειονομικής ταφής στα κράτη μέλη όπου αυτοί δεν έχουν ήδη επιτευχθεί. Φαίνεται ότι θα χρειαστούν πρόσθετες προσπάθειες επίτευξης των στόχων. Η Επιτροπή θα παρακολουθήσει εκ του σύνεγγυς την επίτευξη του στόχου του 2006 και θα λάβει όλα τα κατάλληλα μέτρα για την εξασφάλιση της ορθής εφαρμογής της οδηγίας.